

ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ: СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ У КОНТЕКСТІ ПІДХОДІВ СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ДОСЛІДНИКІВ

У статті висвітлено загальні підходи до визначення сутності категорії "демократичне врядування" як складного й багатоступеневого процесу та явища державного управління. Обґрунтовано основні напрацювання в осмисленні процесу демократичного врядування українськими дослідниками на аналізі доробку американських і європейських учених. Розкрито сутність підходів до визначення категорії "державне врядування" з урахуванням зарубіжного та вітчизняного досвіду. Проаналізовано основні труднощі у формулюванні змісту цього процесу та його наукового становлення як категорії державного управління. Запропоновано власну концептуалізацію поняття "демократичне врядування".

Ключові слова: демократичне врядування, публічне врядування, політичне врядування, добре врядування, європейське врядування, мережеве врядування.

Поняття "демократичне врядування" увійшло в теорію державного управління у кінці 1990-х – на початку 2000-х рр. як переклад англомовного терміна "governance". Концепція "governance" виникла як окреме вчення державного управління середини 70-х рр. XX ст. в США та в країнах Західної Європи [1, с. 4]. На початку XX ст. криза Веберівської бюрократичної моделі управління призвела до пошуку нових напрямів державного управління на базі суспільного діалогу, відкритості, прозорості та результативності процесів управління. Послаблення впливу органів державної влади на процеси суспільного розвитку в кінці минулого століття ознаменувалося впровадженням концепції *Governance* у державному управлінні США та ряді європейських країн. Поняття "governance" визначають як багаторівневий суспільний контроль за прийняттям політико-владних рішень або як засіб впливу суспільних інституцій на органи державної влади та управління з метою спільної участі в реалізації управлінських повноважень органів влади, приватного сектора та громадських організацій [8, с. 47].

В українській науці державного управління широко застосовують поняття "добре врядування", "публічне врядування", "європейське врядування", "політичне врядування", "врядування", а у світовій управлінській науці – й інші похідні цього поняття: *Governance as process* (врядування як процес), *Private governance* (приватне врядування), *Global governance* (глобальне врядування), *Non-profit governance* (неприбуткове (недержавне) врядування), *Corporate governance* (корпоративне врядування), *Project governance* (пректне врядування),

Environmental governance (екологічне врядування), *Internet governance* (інтернет-врядування), *Information technology governance* (інформаційні технології врядування), *Regulatory governance* (регулятивне врядування), *Participatory governance* (врядування участі), *Multilevel governance* (багаторівневе врядування), *Metagovernance* (нормо-ціннісне врядування), *Collaborative governance* (партнерське врядування), *Fair governance* (справедливе врядування), *Measuring governance* (поміркване врядування) [2]. Стрімкий розвиток глобалізаційних процесів у кінці XX – на початку XXI ст. призвів до активного застосування концептуальних засад демократичного врядування в державному управлінні. Українська наука державного управління ще не має загально-визнаного визначення поняття "демократичне врядування".

Виробленню концептуальних засад щодо визначення та осмислення категорії "демократичне врядування" присвячені напрацювання багатьох українських учених: В. В. Баштанника, Ю. В. Бакаєва, М. М. Білінської, О. З. Босак, С. М. Вдовенка, І. М. Григорчака, Н. В. Грицяк, В. Б. Дзюндзюка, О. І. Кілієвича, В. М. Князева, Ю. В. Ковбасюка, А. Ф. Колодій, В. В. Корженка, В. М. Мартиненка, В. І. Мельниченка, П. І. Надолішнього, О. Л. Олійника, Л. Л. Приходченко, О. Г. Пухкала, І. В. Розпутенко, В. О. Саламатова, В. Ю. Стрельцова, Ю. П. Сурміна, В. П. Солових та ін.

Більшість українських дослідників відзначають етимологію цього поняття впливом західної наукової думки й здійснюють його адаптацію виключно як імплементації зарубіжного досвіду науки державного управління. Окремі вітчизняні дослідники (П. І. Надолішний, В. М. Мартиненко, О. Л. Олійник) розмежовують світовий та національ-

ний аспекти застосування поняття “демократичне врядування”. Є й такі вчені, зокрема О. Г. Пухкал та В. В. Корженко, які не ототожнюють термін “*governance*” із його українським відповідником “демократичне врядування”.

Українські науковці заклали основні напрями наукового пошуку, проте важливо зауважити, що недостатньо дослідженою є проблема сутності поняття “демократичне врядування”, його розмежування чи ідентичності з іноземним відповідником “*governance*”, що підкреслює актуальність обраної теми.

Мета статті полягає в з’ясуванні основних теоретико-методологічних підходів українських науковців щодо визначення поняття “демократичне врядування” та його співвідношення з іноземним відповідником “*governance*”.

Категорія “демократичне врядування” увійшла у вітчизняну теорію державного управління як усталений переклад англійського поняття “*governance*”. Більшість українських дослідників використовують поняття “*governance*” в словосполученні “демократичне врядування” [4, с. 5; 8, с. 46–47; 10, с. 11–12; 15, с. 28–29; 1, с. 4–11; 11, с. 98; 9, с. 15]. Однак О. Г. Пухкал дотримується в розумінні “*governance*” визначення “концепція нового способу управління” [12, с. 177]. На думку іншого вітчизняного вченого О. Л. Олійника, у цьому випадку слід послуговуватися лише терміном “врядування”, оскільки це поняття і так по своїй суті охоплює повний набір демократичних засад, а отже, першопочатково воно вже містить у собі характеристики “демократичне” [9, с. 17]. Такої самої позиції дотримуються й упорядники багатотомного енциклопедичного словника “Державне управління”, де поняття “демократичне врядування” відсутнє, натомість є визначення поняття “врядування” [5, с. 81].

В українській теорії державного управління існує низка підходів щодо тлумачення категорії “демократичне врядування”. Так, П. І. Надолішний визначає цей термін як реалізацію владних повноважень державними органами й органами місцевого самоврядування в органічному взаємозв’язку та за безпосередньою участю громадян і їх організацій у виробленні й здійсненні публічної політики. Він наголошує, що за такого підходу поняття “врядування” й “демократичне врядування” є ідентичними [8, с. 48].

Інший дослідник, З. В. Балабаєва, вважає, що поняття “демократичне врядування” відображає зміни та характеризує відносини громадянського суспільства з органами публічної влади й відносини в середині організаційної структури держави [1, с. 8]. У восьмому томі “Публічне врядування” вищезгаданої енциклопедії “Державне

управління” упорядники стверджують про існування двох підходів щодо визначення поняття “врядування”: перший трактується як вироблення та реалізація публічної політики на засадах партнерської взаємодії державної влади, місцевого самоврядування, приватного сектора й громадянського суспільства та є важливим кроком на шляху демократизації системи публічного управління; другий – визначає зміст поняття “врядування” як самостійного вирішення (вряджання) народом або ж окремими його спільнотами (як територіальними, так і етнонаціональними) проблем та питань своєї ідентичності, життєдіяльності й національної традиції [5, с. 82].

Л. В. Приходченко, як і згадані дослідники (З. В. Балабаєва і П. І. Надолішний), ототожнює поняття “демократичне врядування” й “врядування” та визначає їх як практику управління справами держави на всіх рівнях, як “механізми, процеси, інститути, через які окремі громадяни, групи громадян виражають свої інтереси та узгоджують їх, реалізують свої законні права і виконують громадянські обов’язки” [11, с. 98–99]. В. М. Мартиненко формулює визначення терміна “демократичне врядування” як процес здійснення народовладдя (самоврядування) через формування та реалізацію системи представницьких органів врядування на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства [6, с. 21]. На переконання В. І. Мельниченка, поняття “демократичне врядування” можна означити як таке, що характеризує здійснення публічної влади та передбачає реальність відповідальності її суб’єктів перед народом. Поява реальної відповідальності як інтегруючої складової характеристики, на думку дослідника, зумовлена тим, що демократичність публічної влади полягає в реалізації цієї влади в інтересах більшості народу. Реальність відповідальності, як зазначає В. І. Мельниченко, передбачає наявність інституційного механізму, котрий мав би забезпечити цю відповідальність безвідносно щодо бажання політичного панівного угруповання зберегти своє владне становище [7].

О. Л. Олійник формулює теоретичне поняття “врядування” як відображення процесу вироблення та реалізації публічної політики на засадах партнерської взаємодії державної влади й місцевого врядування, котрі спільно мали б створювати сприятливі політико-правові та фінансові передумови співпраці з приватним сектором, що генерує робочі місця й забезпечує доходи, та громадянським суспільством, яке мобілізує внутрішні ресурси для досягнення пріоритетних цілей суспільного розвитку. На думку вченого, “врядування” повинно охоплювати практику публічного адміністрування на всіх рівнях інститутів, механізмів і процесів, через які як організовані групи, так і

окремі громадяни можуть виражати й узгоджувати свої інтереси, врегульовувати суперечності, реалізовувати законні права та виконувати громадянські обов'язки [9, с. 19].

Е. А. Сербіна розглядає термін "демократичне врядування" як застосування економічної, політичної та адміністративної влади для успішного ведення справ країни на всіх рівнях і включає механізми, процедури та інституції, через які окремі громадяни та певні групи громадян доводять і висловлюють свої інтереси, реалізують свої юридичні права, виконують власні зобов'язання та врегульовують суперечності. Демократичне врядування, на думку дослідниці, базується більше на зосередженні зусиль на переговорах і подоланні труднощів, ніж на підпорядкованості та нав'язуванні волі [13, с. 40]. Н. В. Грицяк вважає, що поняття "демократичне врядування" – це процес поєднання влади та обов'язків у суспільстві. Науковець переконана, що це впливає на рішення щодо суспільного життя та визначає публічну політику [3, с. 123].

Більш детальний аналіз терміна "демократичне врядування" пропонує А. Ф. Колодій. На її думку, є три підходи щодо визначення поняття "врядування":

1. **Політичне врядування** – як здійснення і прийняття рішень, як діяльність уряду, тобто врядування як правління (в англійській мові government). Так би мовити, традиційне вживання терміна, який не несе нічого нового та вказує на функціонування вертикальних владних систем. В українській мові в слові "правління" відчуття є відображення східних впливів і поширення недемократичних форм правління "згори – донизу". Слова "правління" та "врядування" і досі вживають у різноманітних контекстах як синоніми.
2. Поняття "врядування" в значенні "суспільне" або "системне врядування" зумовлює управлінську діяльність як суспільну координацію, котра уможливорює й полегшує колективні дії через колективно прийняті рішення, але вже не у вертикальному, а в горизонтальному вимірі. На основі аналізу зарубіжних джерел (А. Хейвуд, Heywood, Andrew. Key concepts in Politics / Palgrave key concepts series. – Houndmills, Basingstoke (England): Palgrave Macmillan 2000. – Р. 19) дослідниця стверджує, що "**суспільне, або "публічне врядування"**" є ширше від "політичного врядування".
3. Третє значення терміна "демократичне врядування" пов'язане із звуженням його змісту до "горизонтальної координуючої діяльності" громадських мереж, пов'язаної із зменшенням ролі уряду й розширенням участі всіх зацікавлених сторін. Саме поширення цієї моделі управління, на думку вченої, викликало

підвищений інтерес на Заході до опрацювання **концепції публічного врядування** в її застосуванні як до внутрішньонаціонального, так і до наднаціонального рівнів управління, що набувають нової якості (Р. А. В. Роддз R. A. Rhodes. The New Governance: Governing without Government // Bellamy, Richard and Palumbo, Antonio, eds. From Government to Governance: Ashgate, 2010. – Р. 3–4). А. Ф. Колодій стверджує, що найкращим способом розмежування різних значень терміна "врядування" є додавання до нього певних прикметників або ж означень: "**політичне**", "**суспільне**" та "**публічне**" [4, с. 8–10].

Вітчизняний дослідник В. Ю. Стрельцов висловлює власну думку про те, що на сьогодні поняття "врядування" передбачає:

- поступову децентралізацію й деконцентрацію державного управління;
- підзвітність органів влади та відкриті переговори із численними суб'єктами громадянського суспільства;
- економізацію державної політики;
- появу мережевої концепції держави й налагодження публічного партнерства [15, с. 34].

На його думку, "демократичне врядування" є феноменом науки державного управління й відповідає так званій постмодерністській формі економічної та політичної організації суспільства [15, с. 26]. Одночасно дослідник виділяє й нове означення "врядування" – "**європейське врядування**" – зазвичай процесів та норм поведінки, що впливають на спосіб реалізації владних повноважень інститутами Європейського Союзу і його держав-членів. Особливо це стосується забезпечення їх відкритості, участі громадськості в процесі прийняття рішень, підзвітності, ефективності та узгодженості їхніх дій (European Governance: A White Paper [Електронний ресурс]. – Brussels, 2001, COM (2001) 428. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/governance/governance_eu/index_en.htm) [15, с. 34]. Також В. Ю. Стрельцов дає інше означення поняття "врядування", що є панівним у ЄС, – "**мережеве врядування**" (Debating the Democratic Legitimacy of the EU / Ed. by B. Kohler Koch, B. Ritterberger. – Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2007. – Р. 4–5). Воно реалізується окремими структурованими способами й засобами, за допомогою яких суперечливі та відмінні уподобання незалежних діючих гравців перетворюються на альтернативи політики "щодо розподілу благ". При цьому плюралізм інтересів трансформувалася в скоординовану дію за згоди всіх гравців [15, с. 27].

Інша вітчизняна дослідниця О. Ю. Оржель визначає "врядування" як процес взаємодії органів влади із суспільними інститутами та громадянами в процесі прийняття рішень. Таким способом відбувається вироблення політики, до якої залучається багато

“гравців” та передбачається багатовекторне, вертикальне і горизонтальне співробітництво для досягнення цілей (Governance – Introduction. – Режим доступу: <http://www.euroactiv.com/en/opinion/governance/article-117500>) [10, с. 11].

Український дослідник державного управління В. П. Солових подає ряд власних визначень поняття “врядування” на основі аналізу напрацювань зарубіжних учених в кінці 1990-х – на початку 2000-х рр. Так, на його переконання, якщо на початку 1990-х рр. поняття “врядування” визначали як механізм взаємодії уряду з громадськими організаціями й представниками бізнесу, то з 1999 р. учасники Всесвітньої конференції із якісного врядування (котра тоді проходила в столиці Філіппін) вивели нове трактування поняття “врядування” – як структурного елемента держави (державного управлінського апарату, громадянського суспільства й приватного сектора). Він, зокрема, вказує на те, що одні зарубіжні дослідники пропонують розглядати “врядування” в контексті механізму прийняття рішень, а інші звертають увагу на відсутність у цьому визначеності вказівок щодо наявності вертикальних організаційних зв’язків і відносин контролю. Як зауважує вітчизняний науковець, поняття “врядування” у більш широкому розумінні містить у собі взаємодію між структурами, процесами й традиціями, що визначають, яким саме способом здійснюватиметься влада, як прийматимуться рішення і яким способом громадяни або їхні представники виражатимуть свої інтереси [14, с. 100]. Це перегукується з думкою заступника Генерального секретаря ООН Луїзи Фрешет (Louise Frechette), проголошеній на Всесвітній конференції якісного врядування в Манілі 31.05.1999 р. Вона запропонувала визначати поняття “врядування” як процес, у межах якого “суспільні інститути, бізнес-організації та групи громадян формулюють свої інтереси, здійснюють свої права та обов’язки й розв’язують суперечності” (Plumptre T. Governance and Good Governance: International and Aboriginal Perspectives / Tim Plumptre, John Graham // Institute On Governance. – 1999. – December 3. – 27 р.). Наголошуючи на відсутності єдиного підходу щодо визначення поняття “врядування” зарубіжними вченими, В. П. Солових стверджує, що концепція “*governance*” хоча й окреслює шлях та приводить до досягнення бажаних результатів, але не дає відповіді, які саме результати управлінської діяльності є бажаними. Тому майже одночасно з утвердженням поняття “врядування” розпочинається пошук незалежних критеріїв або стандартів, досягнення яких може однозначно свідчити про позитивність отриманих результатів. Унаслідок такого пошуку виникло поняття “добре врядування” (good governance), яке може бути визначене як спосіб або модель управління, що дає

змогу досягти саме тих соціальних та економічних результатів, які становлять інтерес для громадян (Graham J. Governance Principles For Protected Areas / J. Graham, B. Amos, T. Plumptre // Policy Brief. – № 15. – Ontario (Canada): Institute on Governance, 2003 – Р. 6). “Добре врядування” – це, насамперед, компетентний менеджмент державних ресурсів і суспільних відносин, побудований на принципі відкритості, прозорості, звітності, справедливості та відповідальності перед народом (Good governance: Guiding principles for implementations / The Australian Government’s Overseas Aid Program // The Australian Agency for International Development, Canberra. – August 2000. – Р. 3.). Сам дослідник пропонує змінити переклад терміна “good governance” із загальноприйнятого “добре врядування” на “справедливе врядування”, беручи до уваги суб’єктивний відтінок поняття “справедливість”. Концепція “доброго (справедливого) врядування” на сьогодні є найбільш евристичною моделлю державного управління в умовах розвиненої демократії, що зорієнтована на взаємодію державних і суспільних інститутів, на процес вироблення та реалізації спільних рішень. Її метою є досягнення не результату будь-якою ціною, а прозорого процесу реалізації державної політики за широкою участю громадян та в інтересах їх більшості. Концепція “доброго (справедливого) врядування” першопочатково розроблена з метою забезпечення сталого розвитку найбільш відсталих країн світу [14, с. 102–103].

Українська школа державного управління розглядає поняття “врядування” як цілісну систему наукових поглядів на управління суспільним розвитком, що відображає парадигмальні зміни в теорії і практиці державного управління. Зокрема, здійснюється переорієнтація державної управлінської системи на людину – як вищу мету розуміння держави, як основного політичного інституту суспільства. Також формулюється розуміння держави – як основного політичного інституту суспільства, сформованого суспільством і підконтрольного йому, та тлумачення управління суспільним розвитком як процесом самоорганізації.

Шляхом наукових розвідок системних досліджень американських та європейських учених українські дослідники відпрацювали широку концепцію демократичного врядування, враховуючи світовий прогресивний досвід та реалії становлення української держави. Зокрема, ними відзначено два основних підходи щодо сутності поняття “демократичне врядування”:

– “демократичне врядування” – як концепція державного (публічного) управління з означеннями: *політичне врядування, мережеве врядування, європейське врядування, суспільне врядування, нове (публічне) врядування та добре (справедливе) врядування*;

– “демократичне врядування” – як процес взаємодії органів державної влади та управління, інститутів громадянського суспільства й приватного сектора для прийняття спільних та виважених рішень у контексті ефективного державотворення.

Власне визначення. “Демократичне врядування” – систематизоване напрацювання вітчизняними дослідниками науки державне управління ідей, підходів концепції “Governance” та адаптації їх у вітчизняне поняття “врядування”. В основі цих підходів лежать дослідження управлінських відносин, ефектвної співпраці та створення дієвих механізмів спільного прийняття управлінських рішень трьома основними суб’єктами соціальної взаємодії: державними органами влади й управління, громадянським суспільством та приватним сектором (економічні монополії й інші форми господарської самоорганізації населення) для задоволення їх потреб та ефективних результатів державотворення. Оскільки концепція “Governance” є продуктом розвитку демократичних політичних режимів США та країн Західної Європи, то для її адаптації в поставторитарне українське державне управління переклад на адаптоване поняття “врядування” набув змістового навантаження “демократичне”.

Висновки. Державне управління наукою динамічно розвивається в нашій державі. В основі теоретичного наповнення цієї дисципліни є напрацювання позитивного досвіду українського державного управління та адаптація найефективнішого зарубіжного досвіду. Власне застосування поняття “демократичне врядування” в теорії державного управління і є свідченням реалізації основних підходів науки на сучасному етапі. Різноманітність напрацювань сучасних вітчизняних науковців до визначення сутності й змісту цієї категорії формує широкий інтерес, новизну та актуальність проблематики демократичного врядування. Більшість українських учених формує свій науковий доробок на основі аналізу досвіду західноєвропейської та американської шкіл державного управління. Наукових розвідок з історії українського врядування небагато, однак наявні перспективи появи великої кількості таких досліджень, оскільки матеріалів та архівних документів є достатньо. На нашу думку, різноманітність підходів щодо визначення поняття “демократичне врядування” в середовищі вітчизняних науковців пов’язане з відсутністю єдиних підходів щодо узагальнень і напрацювань зарубіжних учених. Ми також поділяємо думку тих дослідників (О. Л. Олійник, В. П. Соловух та ін.), які дотримуються перекладу терміна “governance” українською мовою як “врядування”. Це зробить його застосування ширшим та зрозумілішим. Прийнятним та перспективним також є й застосування україномовного перекладу “governance” як

управління (О. Г. Пухгал, В. В. Корженко), оскільки “врядування”, як і “керування”, є управлінськими процесами за своєю суттю.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі ми вбачаємо в теоретичному обґрунтуванні поняття “демократичне врядування” як парадигми суспільного процесу та окремої концепції в державному управлінні.

Список використаної літератури

1. Балабаєва З. В. Демократичне врядування: поняття та сутність / З. В. Балабаєва // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 3 (31). – С. 4–11.
2. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Governance#The_Governance_Analytical_Framework.
3. Грицяк Н. В. Критерії демократичного врядування / Н. В. Грицяк // Традиції демократичного врядування в історії українського державотворення : монографія / авт. кол.: В. М. Князєв, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська ; за заг. ред. В. Князєва. – Київ : НАДУ, 2010. – 220 с.
4. Демократичність та ефективність публічного врядування в Україні: критерії оцінювання : наук. розробка / А. Ф. Колодій, М. З. Бунік, П. І. Шевчук та ін. – Київ : НАДУ, 2013. – 64 с.
5. Енциклопедія державного управління. Т. 8: Публічне врядування / наук. ред. кол.: В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.] ; Львівський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президентіві України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 630 с.
6. Мартиненко В. М. Демократичне врядування: проблеми теорії і практики / В. М. Мартиненко // Публічне управління: Теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації докторів наук з державного управління. – Харків : ДокНаукДержУпр, 2010. – № 1. – С. 16–22.
7. Мельниченко В. І. Безпосередня демократія як складова і чинник демократичного врядування в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Мельниченко. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej18/PDF/28.pdf>.
8. Надолішній П. І. Концепція демократичного урядування: сутність і проблеми формування і реалізації / П. І. Надолішній // Актуальні проблеми державного управління. – Вип. 2 (30). – С. 46–55.
9. Олійник О. Л. Врядування в Україні княжої та козацької доби : монографія / О. Л. Олійник. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. – 320 с.
10. Оржель О. Ю. Принципи європейського врядування / О. Ю. Оржель // Вісник національної академії державного управ-

- ління при Президентів України. – 2009. – № 4. – С. 10–20.
11. Приходченко Л. Л. Концепція ефективного публічного управління в історичній ретроспективі: методологія дослідження / Л. Л. Приходченко // Публічне управління: теорія і практика : монографія / авт. кол.: Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білінська, та ін. ; за заг. ред. Ю. Ковбасюка. – Київ : НАДУ, 2011. – 212 с.
 12. Пухкал О. Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні : монографія / О. Г. Пухкал. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2010. – 287 с.
 13. Сербіна Є. А. Взаємозв'язок культури та демократичного врядування в Україні / Є. А. Сербіна // Традиції демократичного врядування в історії українського державотворення : монографія / авт. кол.: В. М. Князев, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська ; за заг. ред. В. Князева. – Київ : НАДУ, 2010. – 220 с.
 14. Солових В. П. Політико-управлінські відносини: методологія та практика : монографія / В. П. Солових. – Харків : Магістр, 2009. – 164 с.
 15. Стрельцов В. Ю. Ціннісний феномен європейського врядування / Володимир Стрельцов. – Харків : Вид-во Асоціації докторів наук з державного управління, 2012. – 274 с.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2015.

Гумен Ю. Е. Демократическое управление: сущность, понятие и содержание в контексте подходов современных отечественных исследователей

В статье освещены общие подходы к определению сущности категории “демократическое управление” как сложного и многоступенчатого процесса и явления государственного управления. Обоснованы наработки в осмыслении процесса демократического управления отечественными исследователями на основе анализа наследия американских и европейских ученых. Раскрыта сущность подходов к определению категории “государственное управление” с учетом зарубежного и отечественного опыта. Проанализированы основные трудности в формулировании сущности этого процесса и его научного становления в качестве категории государственного управления. Предложено собственную концептуализацию понятия “демократическое управление”.

Ключевые слова: демократическое управление, публичное управление, политическое управление, доброе управления, европейское управление, сетевое управление.

Humen Yu. Democratic Governance: the Nature, Content and Concept Approaches in the Context of Modern Domestic Researchers

General approaches to defining and understanding of the essence of the category “democratic governance” as complex and multi-stage process and the phenomenon of public administration were elucidated in the article. Main achievements in understanding the process of democratic governance by national researchers based on the analysis of achievements of American and European scientists were substantiated. The essence of the approach to the definition of the category “state administration” with taking into account the foreign and national experience was exposed.

We analyzed the main difficulties in formulating the content of this process and its scientific establishment as a category of public administration. This survey offers its own conceptualization of the concept “democratic governance”.

Ukrainian school of public administration examines the concept of “governance” as an integrated system of scientific views on social development administration, reflecting paradigm changes in theory and practice of state administration.

In particular, reorientation of state management system on human – as the highest goal of understanding the state, as the main political institution of the society, is conducted. Understanding of the state – as the main political institution of the society, formed by the society and controlled by him, and interpretation of social development management as the process of self-organization is also formulated.

National researchers worked at broad concept of democratic governance, taking into account world progressive experience and the realities of the Ukrainian state formation through scientific studies of system researches of American and European scientists. In particular they noted two main approaches to the essence of the concept of “democratic governance”:

– “democratic governance” – as the concept of state (public) administration with definitions:

political governance, network governance, European governance, public governance, new (public) governance and good (just) governance;

– “democratic governance” – as the process of interaction of public authorities and management bodies, institutions of civil society and private sector in order to take common and considered decisions in the context of effective state creation.

Key words: democratic governance, public governance, political governance, good governance, European governance, network governance.